

De bodem... een onuitputtelijke bron?

In het grootste deel van de vorige eeuw werden bodemproblemen in verband gebracht met een tekort aan stoffen. Een voorbeeld daarvan is de veenkoloniale haverziekte, een gevolg van kopergebrek. De heer De Groot, de toenmalige directeur van het Instituut voor Bodemvruchtbaarheid, vertelde mij eens dat boeren beducht waren voor het omschakelen van kolengestookte naar elektrische treinen. Zij vreesden als gevolg daarvan voor een gebrek aan zwavel in hun bodem. Uit ervaring beseftte men in die tijd dat de bodem zeker geen onuitputtelijke bron was.

Na 1980 is de aandacht voor tekorten in de bodem wat weggeëbd. Door het gebruik van kunstmest en vooral varkensmest zijn er geen landbouwgronden meer met kopergebrek. Door het neerslaan van luchtverontreiniging is er geen gebrek aan zwavel in de bodem. Moeten we daar dan niet blij mee zijn? In zekere zin misschien wel. Maar niet als 'te kort' via 'genoeg' omslaat in 'te veel'. Dat kan weer vervelende effecten met zich meenemen.

De Technische commissie bodembescherming heeft opgeroepen de bodem als 'systeem' te gaan beschouwen. Daarbij kijkt men niet zozeer naar de aanwezigheid van een stof, maar naar de mate waarin noodzakelijke processen ongestoord kunnen verlopen.

In de vijfde nota Ruimtelijke Ordening wordt gepleit voor een duurzaam gebruik van de bodem. Daarmee bedoelt men een gebruik van de bodem dat tot in lengte van jaren kan doorgaan, zonder nadelige effecten. Daarvoor zullen we bepaalde dingen moeten laten, omdat die de bodem zouden uitputten. Voorbeelden daarvan zijn het ongebreideld winnen van grondwater en aardgas.

Inmiddels schrijf ik meer dan acht jaar elke maand een stukje in deze Nieuwsbrief. Dit is het honderdste stukje. In al die tijd heb ik nooit lang hoeven nadenken over een onderwerp. Wat dat betreft is de bodem wel degelijk een onuitputtelijke bron... van inspiratie!